

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

[REDACTED]

Handelshøyskolen BI
Nydalsveien 37
0484 Oslo

Bergen, 02.04.2024
Deres ref.: F121-22
Vår ref.: 24/01754 (113/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 113/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Handelshøyskolen BI (heretter BI) i sak F121-22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 30.08.2023, der vedtaket i underinstansen ble opphevet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 30.08.2023, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

[REDACTED]

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/00133 (113/2022) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 19.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 20.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved BI ble opphevet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringssaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringssaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED] representert ved advokat Kristian Berge ved forrige gangs behandling av saken. Klageren er bachelorstudent ved BI. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i [REDACTED] våren 2022.

Det fremgår av klagerens forklaring at klagerens medstudent i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen oppdaget at [REDACTED] hadde levert klagerens utkast til besvarelse. I etterkant av hjemmeeksamen tok klagerens medstudent kontakt med studiestedet hvor medstudenten forklarte at [REDACTED] hadde levert et tidligere utkast klagerens besvarelse. Det fremgår av medstudentens forklaring at [REDACTED] og klageren er [REDACTED], og at de delte skylagring under gjennomføring av hjemmeeksamen. De hadde lagret eksamen under samme navn og medstudenten leverte klagerens besvarelse i stedet for sin egen.

Basert på studentenes forklaring ble det fattet mistanke om ulovlig samarbeid. Studieadministrasjonen la vekt på at klageren og medstudenten delte skylagring, og dermed hadde tilgang til hverandres besvarelser under gjennomføring av hjemmeeksamen. Studieadministrasjonen vurderte at det var to forskjellige besvarelser, selv om det er store likheter mellom dem. Studieadministrasjonen viste til at det i klagerens besvarelse er satt en strek under svarene, mens medstudenten har satt to streker under svarene. De viste videre til at klageren regnet ut svarene i excel, og at medstudenten regnet ut svarene direkte i besvarelsen. Studieadministrasjonen viste videre til at det var lite sannsynlig at klageren først regnet ut svarene direkte i besvarelsen, for så å endre til excel i en senere utgave. Videre fant studieadministrasjonen at det hadde skjedd en fuskehandling allerede ved at klageren og medstudenten delte skylagring og hadde tilgang til hverandres besvarelser, uavhengig om det var til nytte eller ikke.

Klageren uttalte seg 30.08.2022. Av forklaringer fremkommer det at [REDACTED] ikke hadde samarbeidet med medstudenten under hjemmeeksamen. Klageren og medstudenten bor i samme bolig, men satt på forskjellige rom med lukkede dører da hjemmeeksamen ble utført. Klageren forklarte at begge hadde tilgang til skyen. Klageren og medstudenten viste oppgavene til hverandre etter at begge besvarelsene var levert, og oppdaget at de var veldig like. Medstudenten tok deretter kontakt med studiestedet for å forklare hva som hadde skjedd. Medstudenten hadde ikke tatt kontakt med studiestedet dersom de hadde fusket på eksamen. Klageren var kjent med BIs forskrift og reglement for gjennomføring av hjemmeeksamen.

Klagerens tidligere advokat uttalte seg 22.09.2022. Det ble anført at det objektive og subjektive vilkåret for fusk ikke er oppfylt. Klagerens advokat anførte at BI foretok en utvidet tolkning av forskriften, og viste til at «å legge til rette for» fusk er mer omfattende enn «tar sikte på». Klageren var ikke klar over at [REDACTED] delte skylagring med medstudenten under gjennomføring av hjemmeeksamen, og hadde derfor ikke hatt en uberettiget fordel under gjennomføringen av hjemmeeksamen. Videre bemerkes det at det var medstudenten selv som tok kontakt med BI for å opplyse om at [REDACTED] hadde levert feil besvarelse, kort tid etter at leveringsfristen var over. Det anføres at klageren var usikker på hvilken formatering som var riktig på bakgrunn av at [REDACTED] tidligere hadde strøket på eksamen, og leverte derfor noen utregninger i besvarelsen, og noen i excel, for å være sikker på å bestå eksamen. Det anføres lang saksbehandlingstid og at reaksjonsfastsettelsen er for streng.

Underinstansen behandlet saken i møte 30.11.2022. De fant at klageren hadde fusket grovt uaktsomt ved innlevering av hjemmeeksamen. Underinstansen fant det godtgjort at klageren

hadde samarbeidet med medstudenten under hjemmeeksamen. Underinstansen fattet vedtak om annullering av eksamen og underinstansens flertall fant at utestengelse i ett semester var riktig reaksjon.

Klagerens tidligere advokat fremsatte klage 20.12.2022, og viste til tidligere anførsler. Det ble anført at det objektive vilkåret for fusk ikke var oppfylt og at det kun forelå simpel uaktsomhet. Det ble anført at reaksjonsfastsettelsen uansett er for streng og at reaksjonen bør bortfalle helt eller delvis. Klagerens advokat viste til at det ikke er holdepunkter for at klageren skal ha hatt tilgang til medstudentens besvarelse før den ble levert. Når det gjelder BIs anførsel om at studentene fikk ekstra oppfølging og informasjon om reglementet om fusk, er det ingenting som tyder på at det ble gitt informasjon om skylagringsløsninger, eller at skylagringsløsninger i seg selv kunne anses som fusk. Klagerens advokat bestred at klageren handlet uredelig eller at handlingene ga klageren et uberettiget fortrinn. Når det gjelder det subjektive vilkåret, viste advokaten til tidligere anførsler, og anførte at det kun forelå simpel uaktsomhet. Klagerens advokat anførte at reaksjonsfastsettelsen er for streng, og er enig i nemndsleders dissens om at annullering av eksamen er tilstrekkelig reaksjon.

Underinstansen vurderte klagen 11.01.2023, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Underinstansen opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen inngår som en del av kurset og er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om opptak, studier og eksamen ved BI § 5-15 hva som skal anses som fusk:

§ 5-15. Fusk

(...)

2) For Handelshøyskolen BI gjelder i tillegg følgende bestemmelser:

a. Som fusk regnes brudd på bestemmelsene som fremgår i kapittel 5 i denne forskrift eller bestemmelser gitt i medhold av denne, samt andre uredelige handlinger eller forhold som tar sikte på å gi kandidaten et uberettiget fortrinn ved vurderingen. Også handlinger som på andre måter medfører at kandidatens kunnskaper og ferdigheter ikke blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte, blir betraktet som fusk. Endelig regnes det som fusk når kandidaten har fått kjennskap til eksamensoppgaver før eksamen starter, eller har manipulert eksamensbesvarelsen etter at den er levert.

(...)

3) Hovedområder som betraktes som fusk er: Bruk av eller tilgang til ulovlige hjelpemidler, ulovlig samarbeid mellom enkeltpersoner eller grupper, plagiat, selvplagiat og manglende eller feilaktig kildebruk slik at teksten fremstår som kandidatens egen.

(...)

Felles klagenemnd påpeker innledningsvis at det er studiestedet som må bevise at de objektive og subjektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Felles klagenemnd har kommet frem til at BI ikke har fremlagt tilstrekkelig bevis for at forholdet utgjør et tilfelle av fusk.

Et grunnleggende forvaltningsrettslig prinsipp er at kravene til saksforberedelse og begrunnelse øker jo mer inngripende et vedtak er. Felles klagenemnd har merket seg at studieadministrasjonen ved BI vurderte at *«det foreligger en fullbyrdet fuskehandling allerede ved at kandidaten og medstudenten delte skylagring og således hadde tilgang til hverandres besvarelser under eksamensgjennomføringen («tilgang til ulovlige hjelpemidler», jf. eksamensforskriften § 15-5 tredje ledd). På samme måte som ved øvrige ulovlige hjelpemidler, er det hverken et vilkår om at hjelpemiddelet har vært tatt i bruk eller at det har vært til nytte for at det skal kunne konstateres en fullbyrdet fuskehandling.»*

Skylagring er lagring utenfor for et lokalt område som vedlikeholdes av en tredjepart og er derfor for eksempel et alternativ til lagring av data på en lokal server. Felles klagenemnd bemerker at å dele et skylagringsområde under eksamen ikke kan anses som fusk i seg selv. Det er måten skylagringstjenesten blir brukt under eksamen som er vesentlig.

Det er det samlede bevisbildet som avgjør hvorvidt det foreligger fusk eller ikke. Ved vurderingen mener Felles klagenemnd at det burde ha vært innhentet en uttalelse fra sensor som gikk gjennom likhetene i besvarelsene eller funn av tekniske bevis som talte i retning av at klageren og medstudenten hadde samarbeidet under hjemmeeksamen. Dette foreligger ikke.

Nemnda mener det er momenter som peker i retning av at studentene har samarbeidet under eksamen. Det er også momenter som taler i retning av at klager har medvirket til at medstudenten plagierte [redacted] oppgave. Slik nemnda vurderer det har imidlertid ikke BI fremlagt tilstrekkelig bevis for at klageren og medstudenten har samarbeidet under hjemmeeksamen eller at klager har medvirket, jf. forskrift om opptak, studier og eksamen ved BI § 5-15 andre og tredje ledd.

Felles klagenemnd kan ikke basere sine vedtak på konklusjoner fra underinstansen om fusk når dette ikke er begrunnet på en måte som kan etterprøves av nemnda selv. Ut fra den

foreliggende bevissituasjonen, må institusjonen bære risikoen for at saken ikke er tilstrekkelig opplyst for Felles klagenemnd. Tvilen må komme klageren til gode.

Nemnda anser at det ikke er tilstrekkelig bevist at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt. Det er følgelig ikke grunnlag for å konkludere med at klageren – objektivt sett – har fusket ved eksamen i emnet [REDACTED] våren 2022, jf. forskrift om opptak, studier og eksamen ved BI § 5-15 andre og tredje ledd.

Felles klagenemnd opphever etter dette vedtaket fattet av underinstansen.

Vedtaket er, etter ny behandling, i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak 30.08.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er ikke oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Nils Herman Lien Håre har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 30.08.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved BI i sak F121-22, oppheves.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 05.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.